

Юзди

Отъ намѣренитѣ въ Мадара части отъ юзди може да се възстанови българската юзда. Срв. като паралелъ маджарскитѣ юзди (отъ Плиска има само две странични пръчки (обр. 65).

Седло

Само Преславската рисунка запазва следи отъ седло. Седлото на българитѣ е било вѣроятно такова, каквото употребявали по-късно и маджаритѣ. Тѣ сж много удобни дървени седла (обличани въ кожа), които били възприети за леката конница и отъ други народи и сж известни подъ името „маджарско седло“ (обр. 66—67).

Подкова

Въ Мадарскитѣ разкопки намѣрихме три типа подкови: първиятъ типъ съ 10.8 см. ширина, вториятъ съ 10.5 см., а третиятъ съ 11.8 см. ширина; дължината и на тритѣ е еднаква — 12 см. Единъ фрагментъ е намѣренъ въ Плиска отъ четвърти типъ.

Значението на тѣзи находки е много голѣмо. Именно сведения за подкови нѣмаме у римлянитѣ и византийцитѣ. Споредъ моето знание, за пръвъ пжтъ ги споменува императоръ Лъвъ, като въ своя воененъ наръчникъ пише, че на седлото на византийския конникъ трѣбва да виси желѣзно стреме и торба, въ която да се намиратъ подкови и храна за три-четири дни. Като не намираме подкови не само у европейскитѣ народи, но и въ хунскитѣ и аварскитѣ гробове, възъ основа на горепоменатитѣ български находки трѣбва да приемемъ, че подковата за пръвъ пжтъ употребяватъ прабългаритѣ въ Европа и отъ тѣхъ я възприели византийцитѣ.

Въ Унгария отъ по-раншно време имаме подкови само отъ две мѣста, но споредъ Хампелъ не е изклю-